

Súd: Okresný súd Pezinok
Spisová značka: 39Nt/15/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1723010090
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Marek Mikulčík
ECLI: ECLI:SK:OSPK:2023:1723010090.3

Uznesenie

Okresný súd Pezinok, samosudcom Marekom Mikulčíkom, vo veci návrhu Psychiatrickej nemocnice Philippa Pinela Pezinok, na umiestnenie páchatel'a Y.E. E. do detenčného ústavu, na verejnom zasadnutí konanom dňa 14. septembra 2023 v Pezinku, takto

rozhodol:

Podľa § 81 ods. 4 Trestného zákona, s použitím § 446a ods. 1 Trestného poriadku a § 462 ods. 1 per analogiam Trestného poriadku, sa Y. E., E.. X. F. XXXX K. K. Z., t.č. vo výkone ochranného ústavného psychiatrického liečenia v Psychiatrickej nemocnici Philippa Pinela Pezinok,

umiestňuje do detenčného ústavu.

odôvodnenie:

Dňa 23. februára 2023 doručila Psychiatrická nemocnica Philippa Pinela, Malacká cesta č. 63, Pezinok (ďalej len „PNPP Pezinok“) tunajšiemu súdu podanie označené ako „Návrh na zmenu ochrannéj psychiatrickej liečby na liečbu v detenčnom ústave-Y. E.“, ktorý súd z hľadiska jeho obsahu vyhodnotil ako návrh zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti na umiestnenie páchatel'a do detenčného ústavu v zmysle § 81 ods. 4 Trestného zákona.

V odôvodnení svojho návrhu PNPP Pezinok uviedla, že Y. E., E.. XX. W. XXXX (ďalej tiež len „pacient“) je v PNPP Pezinok hospitalizovaný od 11. marca 2022, pričom ochranná psychiatrická liečba ústavnou formou bola pacientovi nariadená Okresným súdom Dunajská Streda 16.5.2022 pod spisovou značkou 14Nt/7/2022-27. Poukázala pritom na to, že sa jedná sa o opakovanú psychiatrickú hospitalizáciu pacienta a tento bol doposiaľ, vrátane ústavných ochranných liečieb 55x hospitalizovaný v PNPP Pezinok.

V návrhu dôvodila PNPP Pezinok nasledovne: „Priebeh ochrannéj ústavnej psychiatrickej liečby je napriek dlhodobému pobytu a farmakologickému a aj nefarmakologickému pôsobeniu len s minimálnym terapeutickým efektom. V popredí u menovaného je základná diagnóza Schizoafektívnej poruchy s postupným defektom. Vzhľadom k opakovaným hospitalizáciám a nedodržiavaní liečby po prepustení z PNPP došlo k postupnej psychopatiizácii osobnosti a farmakorezistencii. Aktuálne je pacient PM nestabilný, požadovačný, verbálne nekorigovateľný, egocentrický, pri nevyhovení požiadavke verbálne agresívny, opakovane zaznamenávame i heteroagresívne a disociálne správanie voči spolupacientom. Personál a režim nedodržiava, snahy o manipuláciu za účelom zmierňovania režimu a špeciálnych výhod. Jedná sa o celoživotnú diagnózu, ktorú nie je možné aktuálne zaličť do dostatočnej remisie. Pacient nezvláda zaradenie do plnohodnotného socioekonomického života, pri prepustení opakovane heteroagresívne (verbálne i brachiálne) správanie a vyhrážanie sa rodinným príslušníkom. Vzhľadom na nemožnosť dosiahnuť dostatočný efekt liečby a splniť účel nariadenie ochrannéj liečby, nemožnosť medicínsky znížiť pretrvávajúce riziko protispoločenského nebezpečného konania, neprítomnosť perspektívy prechodu do chráneného prostredia, napr. formou pobytu v zariadení sociálnej starostlivosti, pretrvávajúce poruchy správania aj počas kontinuálnej terapie na psychiatrickom oddelení, žiadala

PNPP Pezinok súd o zmenu ochrannú psychiatrickú liečbu ústavnou formou na liečbu a pobyt v detenčnom ústave .“

Súd vo veci nariadil verejné zasadnutie, na ktorom vykonal dokazovanie výsluchom pacienta, prečítaním znaleckého posudku a prečítaním listinných dôkazov.

Pacient pri svojom výsluchu na verejnom zasadnutí vypovedal , že nie je vôbec pravdou to, že by ostatných pacientov bil, alebo im nejakú robil zle. Taktiež nie je pravdou to, že by ostatným pacientom hovoril, aby neužívali lieky. Poukázal na to, že on, Y. E., lieky riadne užíva. Poukázal aj na to, že raz sa stalo, že ho iný pacient udrel rukou do brucha, avšak on mu to ani nevrátil. Keď ho dali na áčko, tam mal svoje karty, avšak prišiel iný pacient, ktorý tvrdil že, karty sú jeho, preto bol on, Y. E., našťvaný a dali ho späť na géčko. Tam ho zavreli do takej malej miestnosti, ošetrovateľ ho hodil o posteľ, sestrička mu jednu vrazila. Ďalej poukázal na to, že v roku 1983 ho zobrali na cvičenie zaškoľoval sa z Mig-21 na L-39 Albatros, vtedy prišiel o veľa peňazí, zbankrotoval a z toho vlastne ochorel. On, Y. E., nechce ísť do žiadneho detenčného ústavu, práve naopak, on chce riadne žiť, on má robotu, chcel by ísť preč z PN PP Pezinok.

Z listinných dôkazov vyplynulo nasledovné:

Samosudkyňa Okresného súdu Galanta uznesením sp. zn. 14Nt/7/2022 zo dňa 2. mája 2022 2019, právoplatným dňa 6. júna 2019 rozhodla o uložení ústavného ochranného psychiatrického liečenia obvinenému Y. E..

Dňa 16. mája 2022 vyšší súdny úradník Okresného súdu Galanta nariadil Y. E. výkon ústavného ochranného psychiatrického liečenia v Psychiatrickej nemocnici Philippa Pinela.

V odbornom lekárskom posudku vypracovanom MUDr. Zuzanou Repkovou, primárkou psychiatrickej kliniky PNPP Pezinok, dňa 16. februára 2023 na pacienta Y. E., sa, inter alia, uvádza objektívne: „ Pacient prichádza na vyšetrenie po vyzvaní, upravený v nemocničnom, normostenik, hygienicky štandard primeraný, spoločenské konvencie nedodržiava, očné dyádu neudrží. Spontánne referuje o okolnostiach príjmu, neobsedí, verbalizuje krivdy zo strany poškodených, štylizácia do pozície viktimy. Generálie udáva správne.“.

Odborný lekársky posudok ďalej uvádza takúto klinickú psychopatologickú symptomatiku: „Vedomie kvalitatívne a kvantitatívne bez poruchy. Orientovaný kompletné správne. Psychomotorické tempo primerané. Zvýšená hladina intrapsychickej tenzie. Afektivita labilná, sklon k iritabilite, redukovaná frustračná tolerancia. Nálada dysforická, neodkloniteľná. Vyššie heterotelické city oploštené. Myslenie primeraného tempa, koherentné, v obsahoch dlhodobého systému paranoidne perzekučných bludov, sui. neguje. Vnímanie intaktné. Hyporexia. Dyssomnia. Casus socialis, sociálny descensus. Intelekt orientačne v pásme primeru, kognitívne a mnesticke funkcie orientačne bez významnejších porúch. Osobnosť premorbídne akcentovaná, postprocesuálna psychopatizácia ako rezíduum jeho hlavnej psychiatrickej diagnózy v dôsledku čoho je zvýšene dráždivý, konfliktný a hádavý, nepriateľsky naladený voči svojmu okoliu.“.

Ďalej tiež uvádza kriminálnu anamnézu: „Pacient opakovane v riešení PZ SR pre nebezpečné vyhrážanie. Prvá ochranná psychiatrická liečba ústavnou prebiehala od 28.9.1997 do 19.9.2000 , vykonávaná v PNPP. Druhá ochranná psychiatrická liečba ústavnou formou vykonávaná opäť na PK SZU PNPP MO od 26.10.2018 do 7.10.2020 nariadená OS Dunajská Streda pod sp. 4Nt/1/2019. Toho času tretia ochranná psychiatrická liečba ústavnou formou, od 11.3.2023.“.

Ďalej aj nasledovný psychopatologický rozbor: „Rehospitalizácia 64 ročného pacienta, rozvedený, na ID, aktuálne bez stáleho ubytovania. Pacient od roku 1984 psychiatricky dispenzarizovaný, opakovane v PNPP- aktuálne 54. hospitalizácia v poradí. Pacient od 28.9.1997 do 19.9.2000 absolvoval v PNPP Pezinok OL psychiatrickú ústavnou formou /Ix/ prvý raz. Naposledy hospitalizovaný na PKSZU MO v PNPP Pezinok od 26.10.2018 do 7.10.2020, kedy absolvoval OL psychiatrickú ústavnou formou- druhý krát Rx/. V ambulantných podmienkach nespocoľpracoval, liečbu nedoržieval, noncompliantný. Aktuálne pacient do PNPP Pezinok privezený príslušníkmi PZ SR z Dunajskej Stredy na základe príkazu prokurátora OP v Dunajskej Stredy z 11.3.2022 (1Pv 55/22/2201-18) bol prepustený z väzby v ÚVV

Leopoldov. V príkaze prokurátora je i časť o eskortovaní pacienta vyšetrovatel'mi do PNPP-Pezinok nakoľko je potrebné "ochrániť spoločnosť". K dispozícii priložené uznesenie a opatrenie Okresnej prokuratúry Dunajská Streda v ktorých sa okrem iného uvádza "Zo záverov znaleckého posudku znalca z odboru zdravotníctvo odvetvie psychiatria MUDr. Mária Straku vyplýva, že pobyt obvineného na slobode je nebezpečný pre spoločnosť a je potrebné mu uložiť ochranné liečenie ústavnou formou. " / Bude to v poradí tretia /3x/ OL psychiatrická ústavnou formou. Pri vyšetrení v klinickom obraze dominuje dysforická nálada, labilná afektivita, zvýšená IP tenzia, iritabilita, v obsahoch myslenia dlhodobý systém paranoidne perzekučných bludov, postprocesuálna psychopatizácia ako rezíduum jeho hlavnej psychiatrickej diagnózy v dôsledku čoho je zvýšene dráždivý, konfliktný a hádavý, nepriateľsky naladený voči svojmu okoliu. Pacient prijatý k výkonu tretej ústavnej psychiatrickej ochrannej liečby “.

Odborný lekárske posudok popisuje priebeh hospitalizácie pacienta nasledovne : „Pacient bol prijatý v úvode na MO/AG oddelenie s najprísnejším režimom. Po nastavení liečby a parciálnom zlepšení stavu bola snaha pacienta preložiť na oddelenie s nižším bezpečnostným profilom MO/A oddelenie. Tam sa však demaskovali hrubé poruchy správania, tyranizovanie a šikanovanie spolupacientov, priživovanie sa na chudobných, kšeftovanie. Pri snahe o korekciu pohovor pacient eskaluje konflikt, verbálne agresívny, vyhráža sa. Pre ochranu spolupacientov a zabezpečenie terapeutického prostredia bol pacient preložený späť na MO/AG odd. Tam pretrváva problematické správanie, ako sa ukazuje terapeuticky neovplyvniteľné. Pacient býva izolovaný od society spolupacientov Napriek nasadeniu kombinovanej psychofarmakoterapie v maximálnych dávkach, nedošlo k uspokojivej stabilizácii stavu, ktorá by umožňovala presun na oddelenie s nižším bezpečnostným profilom. Pacient je egocentrický, nekritický k poruchám správania, absolútne nerefektuje zlyhávajúce v bežnom živote mimo chráneného prostredia, neustále perseveruje pozíciu viktímy a potrebu „domáhať sa svojej pravdy a práv“ voči rodinným príslušníkom a iným občanom, ktorí mu údajne ublížili. Konziliárne vyšetrenia mimo PNPP sú realizované len za prítomnosti asistencie zložiek PZ SR.“.

Odborný lekárske posudok pokračuje prognostickou úvahou: „Aktuálne sa jedná v poradí o 55. hospitalizáciu pacienta v PNPP. Opakovaným nedodržiavaním ambulantnej liečby došlo k psychopatizácii osobnosti pacienta a nedostatočnej odpovedi na medikamentóznou liečbu v zmysle farmakorezistencie. Aktuálne nie je možné dosiahnuť kvalitnú remisiu stavu s dostatočným socioekonomickým fungovaním pacienta mimo chráneného prostredia. Nahliadanie pacienta na poruchy správania prakticky absentuje, pretrváva pozícia viktímy s domáhaním sa svojej pravdy a odškodnenia. Domnievame sa, že sú splnené podmienky na pobyt v detenčnom ústave, ktorý by okrem ochrany spoločnosti vedel priniesť aj zlepšenie podmienok kvality života, nakoľko v súčasnosti v civilnom zariadení nie je možné zabezpečiť niektoré úkony - napr. vychádzky, bez rizika útoku a ohrozenia okolia, s kontinuálnym užívaním farmakoterapie. “.

Na záver odborný lekárske posudok vyjadruje odborné posúdenie nebezpečnosti: „U pacienta sa jedná o 3. ochrannú ústavnú psychiatrickú liečbu. Po prepustení z 2. ústavnej ochrannej liečby nedošlo ku korekcii správania, pacient verbálne a brachiálne opakovane heteroagresívny voči rodinným príslušníkom. Pacient vykazuje disocálne správanie aj počas hospitalizácie, je nutné chrániť spolupacientov jeho izoláciou. Pri prepustení do ambulantnej liečby je možné očakávať v krátkej dobe opätovne zhoršenie stavu s poruchami správania a ohrozovaním okolia. “.

Zo znaleckého posudku č. 68/2023 vypracovaného MUDr. Ivan Karbulom, znalcom z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria na Y. E., inter alia, vyplýva, že znalec u probanta potvrdil prítomnosť diagnózy F25.2 Schizoafektívna porucha zmiešaný typ, ako aj diagnózy F62.1 Trvalá zmena osobnosti po psychickej chorobe. Podľa znalca duševný stav Y. E. v súčasnej dobe nie je plne kompenzovaný, naďalej i napriek intenzívnej psychofarmakologickej liečbe (kombinácia antipsychotík, antidepresíva a stabilizátora nálady) pretrváva paranoída voči okoliu ako i voči znalcovi počas znaleckého vyšetrenia, totálna nekritickosť voči duševnej chorobe.

Znalcom uvedená duševná porucha (schizoafektívna porucha) má trvalý charakter a bez dodržiavania liečebného režimu (pravidelný denný režim, dostatočný spánok, užívanie predpísanej psychofarmakoterapie) nie je možné dosiahnuť remisiu (bezpríznakové obdobie). Vzhľadom k početným hospitalizáciám (54x psychiatricky ústavne liečený) a aktuálnej 3. psychiatrickej ochrannej ústavnej liečbe, zlyhávaniu v ambulantnej liečbe pre totálnu nekritickosť vyšetrovaného

k duševnej chorobe a nespoluprácu v ambulantnej sfére, ako i pre farmakorezistenciu pacienta na psychofarmakoterapiu a aktuálne rezíduá porúch myslenia, je prognóza vysoko nepriaznivá. Uložené ochranné liečenie psychiatrické ústavnou formou (tretie v poradí) toho času plní už iba detenčný účel. Pobyť páchatela na slobode (s prihliadnutím na jeho trestnú činnosť a aktuálny zdravotný stav) je podľa znalca vysoko nebezpečný.

Znalec pri posudzovaní nebezpečnosti pacienta uviedol, že voči znalcovi počas znaleckého vyšetrenia nebol vyšetřovaný nebezpečný ani verbálne, ani brachiálne, avšak bol od úvodu vyšetrenia výrazne voči znalcovi paranoidný. V minulosti vplyvom paranoidity ktorá je chorobne motivovaná sa opakovane dopustil protiprávneho konania, na základe čoho mal opakovane súdom nariadené ochranné psychiatrické ústavné liečenie. Znalec zo zdravotnej dokumentácie pacienta vybral nasledovné: „dlhodobá na oddelení problémová, ťažko korigovateľná, opakovane zachytené šikanovanie spolupacientov...afektívna dráždivá, pretrváva sklon ku kveruláciám, hrubo anozognostický...egocentrický, pri nevyhovení požiadavke verbálne agresívny, opakovane zaznamenávame i heteroagresívne a disocálne správanie voči spolupacientom. Personál a režim nedodržiava, snaží sa o manipuláciu za účelom zmiernenia režimu a špeciálnych výhod...“

Nakoľko je stav napriek intenzívnej psychofarmakologickej liečbe rezistentný (i podľa popisu priebehu ochranného liečenia), pacient je naďalej paranoidný voči okoliu (ako i voči znalcovi), k psychiatrickej diagnóze totálne nekritický, nemotivovaný pokračovať v psychiatrickej ambulantnej ochranného liečba (v ktorej v minulosti opakovane zlyhal) a pokračovanie v ochranného psychiatrickej ústavnej liečba má len detenčný charakter (pacient je neustále na uzavretej časti oddelenia) a i toho času hrozí riziko protispoločenského konania z chorobnej motivácie, znalec sa prikláňa k názoru odborníkov z PNPP Pezinok a odporúča Y. E. umiestniť do detenčného zariadenia kde bude okrem izolácie pacienta poskytnutá i ďalšia zdravotná starostlivosť.

Podľa § 81 ods. 4 Trestného zákona súd môže na základe odborného lekárskeho posudku rozhodnúť o umiestnení páchatela do detenčného ústavu aj vtedy, ak páchatel, ktorého pobyt na slobode je nebezpečný, vykonáva ochranné liečenie v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti a svojím správaním ohrozuje život alebo zdravie iných osôb; súd rozhodne na návrh zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Pri svojom rozhodovaní súd prihliadol na to, čo na verejnom zasadnutí vyplynulo z vykonaného dokazovania, ako i na to, čo na pred súdom uvádzali strany konania. Zhodnotením dôkazov vykonaných na verejnom zasadnutí jednotlivito i v ich vzájomných súvislostiach dospel súd k záveru, že navrhovateľovi - PNPP Pezinok sa podarilo preukázať to, že pacient vykonáva ochranné liečenie v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti a jeho pobyt na slobode je pre spoločnosť nebezpečný. Navrhovateľovi sa takisto podarilo súdu preukázať to, že pacient počas doterajšieho výkonu ochranného liečenia v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti svojím správaním ohrozuje zdravie iných osôb, konkrétne iných pacientov PNPP Pezinok. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynulo to, že pacient bol prijatý v úvode oddelenie s najprísnejším režimom, pričom po nastavení liečby a parciálnom zlepšení stavu bol preložený a oddelenie s nižším bezpečnostným profilom, na ktorom sa však demaskovali hrubé poruchy správania, tyranizovanie a šikanovanie spolupacientov, prižívovanie sa na chudobných, kšeftovanie, v dôsledku čoho bol pacient preložený späť na oddelenie s najprísnejším režimom. Aj na tomto oddelení však pretrváva problematické správanie sa pacienta, v dôsledku ktorého býva izolovaný od society spolupacientov.

Pokiaľ aj z výsluchu pacienta na verejnom zasadnutí vyplynulo, že pacient nikdy v minulosti spolupacientov nešikanoval, ani im nevravel, aby prestali užívať predpísané lieky, nemožno vo svetle ostatných vykonaných dôkazov jeho obhajobné tvrdenia považovať za preukázané a teda ich nutno vyhodnotiť ako účelové, produkované len v snahe dosiahnuť zamietnutie návrhu PNPP Pezinok.

Súd dospel k záveru, že v posudzovanej veci bola naplnená hypotéza právnej normy v zmysle citovaného ustanovenia § 81 ods. 4 Trestného zákona a teda pri jej splnení použil dispozíciu tejto právnej normy.

Hypotéza právnej normy je tou časťou právnej normy, ktorá určuje podmienky a predpoklady, za ktorých sa má aplikovať pravidlo správania uvedené v dispozícii právnej normy. Hypotéza právnej normy je teda

podmienkou pre vznik právnych následkov, ktoré sú stanovené v dispozícii právnej normy. Hypotéza je vymezením pôsobnosti právnej normy a určuje jej adresátov.

Dispozícia právnej normy je časť právnej normy, ktorá obsahuje pravidlo správania subjektu, ktoré musí dodržať, pokiaľ nastanú okolnosti uvedené resp. predvídané hypotézou. Dispozícia je teda následkom hypotézy a stanovuje konkrétne oprávnenie alebo povinnosť adresáta právnej normy. Dispozícia môže byť vyjadrená vo forme príkazu, zákazu alebo dovolenia.

Adresátom právnej normy je subjekt práva, ktorému je určené pravidlo správania obsiahnuté v právnej norme. Adresátom môže byť fyzická osoba, právnická osoba alebo iný subjekt spôsobilý na práva a povinnosti. Adresátom môže byť aj štát alebo jeho orgán.

Súd zákony nepíše, ale ich vykladá a aplikuje. Pri výklade právnej normy uvedenej v ustanovení § 81 ods. 4 Trestného zákona sa v posudzovanom prípade samosudcovi tunajšieho súdu javí, že dispozícia citovanej právnej normy neprikazuje, ale dovoľuje jej adresátovi, t.j. súdu, ako orgánu štátnej moci, rozhodnúť o tom, že páchateľa, ktorý v čase rozhodovania vykonáva ochranné liečenie v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti, umiestni do detenčného ústavu a to práve na návrh zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti. Avšak len na základe existencie odborného lekárskeho posudku, resp. iných dôkazných prostriedkov, ktoré osvedčia splnenie zákonom vyjadrených podmienok, z ktorých každá predstavuje *conditio sine qua non*, pre uplatnenie dispozície citovanej právnej normy.

Takýmito podmienkami podľa názoru súdu sú: a/ skutočnosť, že pobyt páchateľa na slobode je pre spoločnosť nebezpečný; b/ skutočnosť, že páchateľ svojím správaním ohrozuje život alebo zdravie iných osôb.

V posudzovanom prípade mal súd znaleckým posudkom č. 68/2023 za preukázané, že pobyt pacienta na slobode je pre spoločnosť vysoko nebezpečný, o čom svedčí najmä jeho kriminálna minulosť, čím je splnená prvá z vyššie uvedených zákonných podmienok pre rozhodnutie súdu podľa § 81 ods. 4 Trestného zákona.

V posudzovanom prípade mal súd za preukázané i to, že pacient počas doterajšieho výkonu ochranného liečenia v PNPP Pezinok svojím správaním ohrozuje zdravie iných osôb, konkrétne ostatných pacientov PNPP Pezinok, ktorých tyranizuje a šikanuje, manipuluje ich a nahovára ich na to, aby neužívali predpísanú medikamentóznú liečbu. Takéto správanie sa pacienta Y. E. aj na oddelení s najprísnejším režimom v rámci PNPP Pezinok ohrozuje psychické zdravie jeho spolupacientov až do tej miery, že musí byť od ostatných spolupacientov oddelený. Keďže aj znalecký posudok č. 68/2023 uvádza, že uložené ochranné liečenie psychiatrické ústavnou formou toho času u pacienta plní už iba detenčný účel a znalec odporúča Y. E. umiestniť do detenčného ústavu, možno na základe vykonaného dokazovania konštatovať, že bola splnená aj druhá z vyššie uvedených zákonných podmienok pre rozhodnutie súdu podľa § 81 ods. 4 Trestného zákona.

Nakoľko v posudzovanom prípade pacienta boli splnené všetky zákonom vyžadované podmienky pre rozhodnutie súdu o umiestnení páchateľa do detenčného ústavu, nezostávalo súdu nič iné, len návrhu PNPP Pezinok vyhovieť.

To sú *rationis decidendi*, pre ktoré súd rozhodol tak, ako je to uvedené v enunciiate tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť v lehote 3 pracovných dní odo dňa jeho oznámenia, ktorú možno podať na Krajský súd v Bratislave cestou Okresného súdu Pezinok.